

100 éves a magyar híradástechnikai ipar

A HTE ünnepi ülése

Magyarországon a villamos hírközlés múltját 1847-ig, az első távírvonal üzembe helyezéséig vezethetjük vissza. A távírvonalak és távíróüzemek hazai fejlesztése — különösen az 1867. évi „kiegyezés” után — felgyorsult és lehetővé vált a hazai hírközlési berendezéseket gyártó ipar kialakulása. Kezdetben osztrák műszerészek alapítottak kis üzemeket, majd 1874-ben Eggert Béla magyar mérnök hozott létre távírókészülékeket gyártó üzemet. E cég bejegyzését tekintetjük a magyar híradástechnikai ipar megszületése időpontjának, mert az Eggert-cég — más kb. azonos időpontokban alapított magyar cégekkel szemben — konkurrenciáállónak és fejlődőképesnek bizonyult. Később széles termelési profillal — ezek között távíró- és távbeszélő-technikai készülékek és berendezések gyártásával — részvénytársasággá alakult és ebből nőtt ki számos profil- és névváltozáson keresztül a mai Beloiannisz Híradástechnikai Gyár is, a távbeszélő-kapcsolástechnikai berendezések gyártásának hazai fellegvára, amely így híradástechnikai Iparunkkal együtt születésének 100. évfordulóját ünnepli.

E kettős centenárium alkalmából a Híradástechnikai Tudományos Egyesület, az iparági vállalatok, elsősorban a BHG közreműködésével, 1974. december 13-án és 14-én a Fővárosi Művelődési Házban 2 napos ünnepi ülést rendezett, amelyen részt vett dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter, továbbá a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a Szakszervezetek Országos Tanácsának, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének, a Magyar Tudományos Akadémiának, a tárca, a társtárca és a felsőoktatási intézmények magas beosztású képviselői, valamint a Szovjetunió postaiügyi miniszterének, a CCITT genfi igazgatójának, a szovjet Maspriborintorg Külkereskedelmi vállalatnak és más külföldi, szocialista és tőkés országbeli nagyvállalatnak a képviselője.

Az ünnepi ülést *Komporday Aurél*, a HTE elnöke nyitotta meg. A megjelentek üdvözlése után a magyar híradástechnikai ipar kialakulását a nemzet egykorú történelmi viszonyai közé helyezve elemezte és méltatta. Ezt követően dr. Horgos Gyula ünnepi köszöntőjében megemlékezett azokról, akiknek küzdelmes életútja, kimagasló egyénisége a híradástechnikát művelő mai nemzedék és a jövőt építő generációk számára is példakép. Ilyen nagy egyéniségek a Puskás testvérek, majd Pollák Antal és Virág Ferenc, a későbbi időszakokban Bródi Imre és Selényi Pál, Winter Ernő és mások. Méltatta a magyar híradástechnikai és vákuumipari alágazat népgazdasági jelentőségét, a Magyar Posta jelentős szerepét a hazai ipar fejlesztésében. Elismeréssel szólt a kutatók és fejlesztők munkájáról, távlati terveket megalapozó tevékenységükről, valamint a kutatás, a tudomány és az ipar szoros kapcsolatairól, majd tolmácsolta a párt és a kormány elismerését a híradástechnikai ipar dolgozóinak, kiemelkedő eredményeikért és nem utolsósorban a Híradástechnikai Tudományos Egyesületnek gazdag, sokoldalú és eredményes társadalmi műszaki tudományos munkásságáért.

Kas Oszkár, a HTE elnökségének tagja történelmi visszpillantásában átfogó képet adott a hazai híradástechnikai ipar történetéről 1874-től napjainkig.*

Az elmúlt 100 év áttekintése után *Asztalos Lajos*, a HTE elnökségének tagja, kohó- és gépipari miniszterhelyettes, a hazai híradástechnikai ipar jelenét és jövő feladatait vázolta fel.

Előljáróban rámutatott arra, hogy a gépipar helyzetéről és további feladatairól szóló 1962. évi MSZMP központi bizottsági határozatot követő intézkedések nyomán híradástechnikai iparunk fejlődése minden korábnál expanzívan alakult. Az iparág szervezete is megváltozott. A kis gyárakból, alaposan átgondolt profilrendezéssel kevés számú, jól jövedelmező nagyüzem, nagyvállalat lett.

Az iparág jelenlegi súlyát a népgazdaságban az jellemzi, hogy a gépipar termelésének mintegy 12—13%-át produkáló alágazat lett, melynek szocialista exportja a gépipar szocialista exportjának 19%-a, dollár relációjú exportja pedig a gépipar tőkés exportjának 25—30%-a. A foglalkoztatottak száma meghaladja a 80 000 főt.

Szelektív iparpolitikánk, a gazdaságos termékstruktúra kialakítása és szüntelen továbbfejlesztése nyomán a professzionális híradástechnikai berendezések hányada iparági szinten ma a teljes termelés $\frac{3}{4}$ -e körül mozog. A professzionális híradástechnikán belül az orientáció jelenlegi középpontja a különféle információkat átvivő komplex hálózatok berendezéseinek gyártása. Ezzel a hazai hírhálózat és adatátviteli hálózat mennyiségi és minőségi igényének magasabb szintű kielégítését, valamint a KGST Komplex Programjának végrehajtásában vállalt kötelezettségeink teljesítését biztosítjuk.

Ismertette a KGST Rádiótechnikai és Elektronikai Ipari Állandó Bizottságában megszervezett sokoldalú együttműködést, másrészt az egyes szocialista országok közötti kétoldalú együttműködések rendszerét, az előadó kiemelte a Szovjetunió Hírközlési és Rádióipari Minisztériumaival, az egyes szovjet kutatóintézetekkel és ipari nagyvállalatokkal kialakult kétoldalú együttműködések jelentőségét, melyek olyan ipari berendezésekben és nagy volumenű szállításokban nyilvánultak meg, mint pl. a „Druzsba” mikrohullámú gerinc-hálózati rádiórelé-rendszerek, az ATSZK telefonközpontok stb.

A jelen időszak lezárásaként ismertette a IV. 5-éves terv várható eredményeit, amelyek előreláthatóan meghaladják a tervelőirányzatokat. Hangsúlyozta a hazai termelési kooperációk fokozásának, a gyártástechnológiák korszerűsítésének fontosságát, a nagy termelékenységű gépek, vagy technológiai célszerek optimális kihasználásának szükségességét, ami csak közösen érhető el.

A jövőbe tekintve azokra a nagy feladatokra utalt, amelyeket ennek az alágazatnak mindenképpen végre kell hajtania ahhoz, hogy a tőle megszokott és elvárt dinamizmussal fejlődjen tovább és erősítse hazánk gazdasági erejét és műszaki tekintélyét a világban. Legfontosabb feladat lépést tartani a hírközlés és számítástechnika világméretű robbanásszerű fejlődési folyamatával.

A hírközlési technika fejlődésének iránya az integrált digitális hírközlő rendszerek felé mutat. Ezeknek a fokozatos megvalósulásáig terjedő időszakban üzembe kerülő új berendezéseknek és rendszereknek kompatibilitásuk kell lenniük a jelenlegi hagyományos és az említett perspektivikus rendszerekkel egyaránt. Ennek szem előtt tartásával mielőbb el kell végezni a jelenleg legkorszerűbb kapcsolástechnikai rendszerek, közöttük a kvázielektronikus telefonközpontok kifejlesztését. Az átviteltechnikában át kell térni a kis és normál koaxiális, illetve a PCM-technikára. A mikrohullámú technikában a közvetlen feladat a 2. generációról a harmadik generációra való áttérés, a 10 GHz és e feletti frekvencia-tartományokban működő berendezések kifejlesztése; távlatban az együttthaladás és a megvalósításra való állandó készenlét a lézersugaras, száloptikás technika területén.

Ezeket felül a számítástechnikában, az elektroakusztikában, a mágneses jelrögzítés technikában és más professzionális, valamint közszükségleti cikkeknek is számottevően előrelépünk. Erőteljesen fejlesztjük elektronikai alkatrészgyártásunkat, különösképpen az IC-k és a kontaktumok területén. A vázolt feladatokat a baráti országokkal együttműködve oldjuk meg és együttműködünk nem szocialista országbeli vállalatokkal is, ha a kapcsolat kölcsönös gazdasági és műszaki előnyökkel jár.

A feladatok nagyok és összetettek, amelyek teljesítéséhez mint eddig, a jövőben is a vállalati kollektívák, a gazdasági vezetés, a párt, a szakszervezet és a KISZ-szervezetek, s nem utolsósorban a társadalmi aktívák, a Híradástechnikai Tudományos Egyesület összehangolt együttműködésére van szükség. És ha mindezt sikerül megvalósítani, éppoly reménytelje-

* Előadása és az abban rendszerezett dokumentumok nagypétek műszaki tudománytörténeti értéket képeznek, melynek ki nyomtatását a HTE kezdeményezi. (Szerk.)

sen tekinthetünk a híradástechnikai ipar jövője felé, mint amilyen tisztelettel és büszkén tekintünk vissza 100 éves múltjára — fejezte be előadását a miniszterhelyettes.

Ezután *Bognár Géza* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia, *Horn Dezső* miniszterhelyettes, postavezérgazgató, a közlekedés- és postaügyi tárca, *Sárdy Tibor* vezérőrnagy, a honvédelmi tárca és a fegyveres testületek, *dr. Tuschák Róbert*, a BME villamoskari dékánja, a felsőoktatási intézmények, *E. V. Micsurin* a SZU postaügyi miniszterének, *V. I. Korunov* a SZU olaj- és gázipari miniszterének, *R. Chapuis* a CCITT genfi igazgatójának és a *F. A. Klimov* a „Maspriborintorg” szovjet külkereskedelmi vállalat igazgatójának üdvözlését tolmácsolta, a Magyar Rádió elnöksége üdvözlését dísztvíratban küldötte el.

Az üdvözlések után *dr. Horgos Gyula* miniszter átadta a BHG dolgozóinak a jubileum alkalmával adományozott kormánykitüntéseket:

A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta *Wirth József*, a BHG fejlesztő mérnöke. A BHG 3 további dolgozója az ezüst fokozatot, 5 dolgozója a bronz fokozatot kapta.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa a SZOT arany fokozatú kitüntetésben részesítette *Békési Györgyné*, BHG raktári anyagkiadót, a BHG 2 dolgozója az ezüst fokozatot kapta, további 12 dolgozó SZOT-oklevelet kapott.

A „Gépipari Kiváló Dolgozó” kitüntetések és a „Miniszteri Elismerő Oklevél”-eket *Asztalos Lajos* miniszterhelyettes nyújtotta át a kitüntetetteknek.

A „Gépipar Kiváló Dolgozója” kitüntetésben 59 fő részesült, közöttük Egyesületünk tagjai: *dr. Kormány Teréz*, a HTE titkára, *Mérey Imréné*, a HTE főtitkárhelyettese, *Mikulovszky Vladimír* és *Zotter Ferenc*, a HTE elnökségi tagja.

„Miniszteri Elismerő Oklevél”-ben részesült 34 fő, közöttük Egyesületünk tagjai: *Bogdár Gyula*, a HTE elnökségi tagja, a HÍRADÁSTECHNIKA főszerkesztője, *dr. Tomaschek Zoltán*, a HTE elnökségének tiszteletbeli tagja.

A „Posta Kiváló Dolgozója” kitüntetésben részesült 5 fő, közöttük Egyesületünk tagjai: *Garai László*, *Koczka László* és *Molnár János*, a HTE elnökségének tiszteletbeli tagjai.

A közlekedés- és postaügyi miniszter „Miniszteri Elismerő Oklevél”-ben részesítette *dr. Tófalvi Gyulát*, a HTE elnökségi tagját.

A KPM-kitüntetések és az elismerést *Horn Dezső* közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes, a Magyar Posta vezérgazgatója nyújtotta át a kitüntetetteknek.

Ezután került sor a társadalmi díjak kiosztására. A MTESZ taggyűlései által a magyar híradástechnikai ipar centenáriuma alkalmával adományozott díjakat *dr. Valkó Endre*, a MTESZ főtitkára nyújtotta át a következők szerint:

A Gépipari Tudományos Egyesület

a Bánki Donát-díj arany fokozatát adományozta *Komporday Aurél*, a HTE elnöke részére;

A Magyar Elektrotechnikai Egyesület a Bláthy Ottó-díjat adományozta

dr. Váradai Imre, a HTE alelnöke részére;

Az Optikai, Akusztikai és Filmttechnikai Egyesület a Petzval József Emlékérmét adományozta

dr. Szita Jánosné, a HTE alelnöke részére;

A Méréstechnikai és Automatizálási Tudományos Egyesület a Kruspér István Emlékérmét adományozta

dr. Almássy György, a HTE főtitkára részére;

A Híradástechnikai Tudományos Egyesület a Puskás Tivadar-díjat adományozta

Balogh Pál, a HTE tiszteletbeli elnökségi tagja, *dr. Barta István*, a HTE tiszteletbeli elnöke, *dr. Bognár Géza*, a HTE elnökségi tagja, *Demeter Béla*, a HTE alelnöke, *Dienes Béla*, a HTE alelnöke, *Iklódy Gábor*, a HTE elnökségi tagja, *dr. Izsák Miklós*, a HTE tiszteletbeli elnökségi tagja, *Kincses István*, a HTE alelnöke, *Köteles Zoltán*, a HTE elnökségi tagja, *Makó Zoltán*, a HTE tiszteletbeli elnökségi tagja, *Novák István*, a HTE tiszteletbeli elnökségi tagja, *Papp István*, a HTE elnökségi tagja, *Pogány Károly*, a HTE titkára, *dr. Sárközy Géza*, a HTE tiszteletbeli elnökségi tagja és *Susánzky László*, a HTE alelnöke részére.

A kitüntetések és díjak átadásával az első napi ülés véget ért. Az esti órákban *dr. Horgos Gyula* miniszter az ünnepi ülés résztvevői részére fogadást adott a Gellért Szállóban.

Az ülés második napjának napirendje a BHG centenáriumi-ról való megemlékezésre összpontosult.

Iklódy Gábor, a BHG vezérgazgatója rövid történelmi visszapillantásban ismertette a gyár múltját. A múlt történetéből kiemelte, hogy 1949. december 28-án került sor az akkor még tőkés tulajdonban levő gyár államosítására. Tehát ma egyúttal az államosítás, a népi tulajdonba vétel 25. évfordulójára is emlékezünk. Az államosítást akkor egy felejthetetlen, lelkes hangulatú nagygyűlésen vették tudomásul a gyár dolgozói és ezzel a gyár életében új korszak vette kezdetét.

Az ezt követő időszakban a gyár kollektívája nagy erőfeszítések árán — mivel a korábbi fejlesztési és dokumentációs forrásoktól elszakadt — létrehozta saját fejlesztési apparátusát.

A 60-as években történt profilredezés után a gyár széles körű híradástechnikai profiljából csak a távbeszélő-kapcsolástechnikai berendezések fejlesztése és gyártása maradt meg, így a vállalat dolgozói erre koncentrálnak, eredményes fejlesztőmunkával, szabadalmakkal és újításokkal megalapozták a hazai cross-bar technikát.

A gyár a saját erőből kifejlesztett berendezések mellett a korszerű nagyvárosi és távhívó központok gyártása céljából együttműködési megállapodást kötött a svéd Ericsson vállalattal. E megállapodás célja nem csak az új termékek bevezetése, hanem a világszinten álló Ericsson-technológia meghonosítása is volt.

A jövő — a gyárnak már kivívott tekintélye és a telefon-technikai termékek iránt megmutatkozó rendkívül nagy igények — köteleznek a fejlesztés szüntelen továbbfolytatására, a gyártmányok folytonos korszerűsítésére, a minőség állandó javítására, a termelési volumen növelésére. E feladatok teljesítésében nagy segítséget ad a nemzetközi együttműködés, amely két- és sokoldalú formában egyre hatékonyabbá válik, elsősorban a szocialista országok fejlesztő és ipari intézményeivel.

A továbbiakban a vállalat soronlevő feladatainak ismertetésével fejezte be beszédét a vezérgazgató.

Ezután került sor a tudományos előadásokra, melyek között *Szilágyi Sándor* a BHG részvételéről a KGST-együttműködésben, *dr. Gosztony Géza* „A telefonteknika időszerű kérdései a CCITT-ben és a BHG részvétele a szervezet munkájában” címmel, *dr. Molnár Pál* a BHG kapcsolástechnikai fejlesztésének távlati terveiről, *Schmidt János* a BHG-gyártmányok megbízhatósága vizsgálatának korszerű módszereiről tartott nagy érdeklődéssel kísért, értékes előadást.

A program keretében sor került a „100 éves a BHG” c. film bemutatására is.

Az ünnepi ülés *Varga Károlynak*, a BHG műszaki igazgatójának felszólalásával ért véget. Zárószavaiban rámutatott arra, hogy a föld kerekén ma kb. 300 millió telefon-beszélőhely működik. Ez a szám — szakértők becslése szerint — a következő 25 év alatt 1 milliárdra emelkedik majd. A 2000-ig üzembe helyezésre kerülő mintegy 700 milliárdnyi kapacitású telefonközpont legyártásából — a maga keretei között — a BHG-nak is ki kell vennie a részét.

* * *

1974. novemberben került sor Heves megyében a Műszaki Hónap rendezvényeire. Ennek keretében a HTE Gyöngyösi Csoportja a HTE Clubjában a következő előadásokat rendezte:

November 11-én: A Brüsszeli Mikroelektronikai Konferencia és Kiállítás.

Színes filmvetítéssel egybekötött útibeszámoló.

Előadó: Várallyay Iván gyáregységi főmérnök.

November 18-án: Planár tranzisztorgyártás Gyöngyösre telepítése.

Előadó: Várallyay Iván

November 25-én: NDK-tanulmányút tapasztalatai. Filmvetítéssel egybekötött útibeszámoló.

Előadó: Dévai Huba gyáregységvezető, Buzásy László üzemvezető, dr. Mátrai Géza MEO-vezető